

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра внутрішньої медицини №1

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 10 від 27 червня 2024 року) та освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 12 «Медицина» галузі знань 1 «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 10 від 26 червня 2025 року).

Розробники:

завідувач кафедри, професор Юрій Карпенко, доцент Ольга Савельєва

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри внутрішньої медицини № 1
Протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Завідувач кафедри

Юрій КАРПЕНКО

Погоджено із гарантом ОПП

Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з терапевтичних дисциплін ОНМедУ
Протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Голова комісії

Олена ВОЛОШИНА

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри внутрішньої медицини №1
Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

Юрій КАРПЕНКО

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри внутрішньої медицини №1
Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

Юрій КАРПЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 4 Годин: 120 Змістових модулів: 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 222 «Медицина» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Денна форма навчання</i>
		<i>Обов'язкова дисципліна</i>
		<i>Рік підготовки: 4</i>
		<i>Семестри VII - VIII</i>
		<i>Лекції (8 год.)</i>
		<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (72 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (40 год.)</i>
		<i>Форма підсумкового контролю – диференційний залік</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Опанування здобувачем вищої освіти знань та формування елементів професійних компетентностей в галузі терапії та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Формування вмінь та навичок з клінічного обстеження хворих із основними захворюваннями серцево-судинної системи, крові та кровотворних органів та аналізувати їх результати;
2. Формування вмінь та навичок з обґрунтування клінічного діагнозу, складання плану лабораторних та інструментальних досліджень хворих з найбільш поширеними захворюваннями серцево-судинної системи, крові та кровотворних органів та їх ускладнень;
3. Опанування вмінням визначати тактику лікування та профілактики найбільш поширених захворювань серцево-судинної системи, крові та кровотворних органів та їх ускладнень.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальних (ЗК)

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7. Здатність працювати в команді.
- ЗК8. Здатність до між особистої взаємодії.
- ЗК10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології
- ЗК11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальних (СК):

- СК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані

- СК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів
- СК3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання
- СК4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань
- СК5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань
- СК6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань
- СК7. Здатність до діагностування невідкладних станів
- СК8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги
- СК9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
- СК10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій
- СК11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання
- СК13. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів
- СК14. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб
- СК15. Здатність до проведення експертизи працездатності
- СК16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм
- СК18. Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів
- СК21. Здатність зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються
- СК24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- СК25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів
- СК26. Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1 - Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- ПРН2 - Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
- ПРН3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання
- ПРН4 - Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
- ПРН5 - Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
- ПРН6 - Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового

обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН7 - Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН8 - Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН9 - Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН10 - Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН14 - Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН17 - Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН21 - Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН23. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати: Загальні питання внутрішньої медицини, етіологію, патогенез, клініку, діагностику, лікування, профілактику поширених захворювань серцево-судинної системи та захворювань крові та кровотворних органів в клініці внутрішніх хвороб.

Вміти:

- Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя пацієнтів з захворюваннями серцево-судинної системи, крові та кровотворних органів та їх ускладнень;
- Оцінювати інформацію щодо діагнозу застосовуючи стандартну процедуру, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень. Визначати

перелік необхідних клініко-лабораторних та інструментальних досліджень та оцінювати їх результати (за списком 4).

- Виділяти провідний клінічний симптом або синдром (за списком 1). Встановлювати попередній діагноз, здійснювати диференціальну діагностику та визначати клінічний діагноз захворювання (за списком 3).
- Визначати принципи лікування захворювань, необхідний режим праці та відпочинку, характер харчування (за списком 2).
- Діагностувати невідкладні стани (за списком 3).
- Визначати тактику та надавати екстрену медичну допомогу (за списком 3).
- Оволодіти навичками комунікації та клінічного обстеження пацієнта
- Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) при захворюваннях серцево-судинної системи, крові та кровотворних органів.
- Вести медичну документацію.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Основи діагностики, лікування та профілактики основних захворювань серцево-судинної системи.

Тема 1. Артеріальна гіпертензія. Гіпертензивні кризи. Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії

Визначення. Роль порушень центральних та ниркових механізмів регуляції тиску, ендотеліальної функції та інших факторів. Класифікація. Клінічні прояви та дані додаткових методів дослідження. Ураження органів-мішеней. Диференційний діагноз. Стратифікація ризику. Ускладнення. Ізольована систолічна артеріальна гіпертензія. Лікування. Гіпертензивні кризи, особливості лікувальної тактики.

Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії. Визначення поняття. Основні причини вторинних гіпертензій. Особливості клініки, діагностики ниркових (реноваскулярних, ренопаренхіматозних), ендокринних (синдром і хвороба Кушинга, феохромоцитома, синдром Конна, хвороба Грейвса) і гемодинамічних артеріальних гіпертензій. Артеріальна гіпертензія при вагітності, метаболічних порушеннях (метаболічний синдром). Значення лабораторних і інструментальних методів для диференційної діагностики та верифікації діагнозу. Терапевтичне та хірургічне лікування.

Тема 2. Атеросклероз

Визначення поняття атеросклерозу. Роль гіперліпідемій, загального та місцевого запалення, ушкодження судинної стінки і тромбоцитів у розвитку атеросклерозу. Фактори ризику. Особливості клінічних проявів залежно від переважної локалізації (аорта, коронарні, мезентеріальні та ниркові артерії, артерії нижніх кінцівок).

Значення лабораторних, променевих та інших інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Загальні принципи лікування. Лікувальна тактика при різних варіантах перебігу.

Тема 3. Хронічні форми ішемічної хвороби серця (ІХС).

Визначення ІХС. Етіологія. Класифікація ІХС. Особливості клінічного перебігу і діагностики різних варіантів стабільної стенокардії. Вазоспастична та мікрovasкулярна стенокардії. Безбольова форма ІХС, післяінфарктний та дифузний кардіосклероз. Особливості клінічних проявів. Критерії діагнозу. Диференційована терапія різних форм ІХС. Ускладнення. Прогноз-модифікуюча терапія.

Тема 4. Гострий коронарний синдром (нестабільна стенокардія, гострий інфаркт міокарда).

Визначення. Класифікація гострого коронарного синдрому та інфаркту міокарда. Визначення нестабільної стенокардії. Класифікація. Особливості клінічного перебігу і діагностики нестабільної стенокардії та гострого інфаркту міокарда. Критерії діагнозу. Ускладнення гострого інфаркту міокарда (гостра лівошлуночкова недостатність, порушення ритму і провідності серця, розрив міокарда, гостра аневризма серця, післяінфарктний синдром Дреслера та ін.). Діагностика. Лікувальна тактика при нестабільній стенокардії та в різні періоди гострого інфаркту міокарда. Прогноз-модифікуюча терапія. Показання до хірургічного лікування. Реабілітація.

Тема 5. Гостре легеневе серце - тромбоемболія легеневої артерії (ТЕЛА). Хронічне легеневе серце. Вроджені вади серця у дорослих (ВВС).

Визначення поняття гострого легеневого серця. Фактори ризику. Класифікація. Патогенез порушень гемодинаміки. Клінічний перебіг. Критерії діагнозу, диференційний діагноз. Діагностичне значення змін даних лабораторних та інструментальних методів дослідження. Лікувальна тактика. Показання до хірургічного лікування.

Визначення поняття хронічного легеневого серця. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви. Дані додаткових методів дослідження залежно від етіологічного фактора. Диференційний діагноз. Принципи диференційованого лікування.

Визначення поняття вродженої вади серця (ВВС). ВВС зі збільшеним та нормальним легеневим кровотоком. ВВС зі зменшеним легеневим кровотоком. Дефект міжпередсердної та міжшлуночкової перетинки, відкритий артеріальний проток, коарктація аорти. Механізми порушень гемодинаміки, значення легеневої гіпертензії. Аномалія Ебштейна з шунтуванням крові з правого передсердя в ліве. Стеноз або атрезія легеневого стовбура з дефектом міжшлуночкової перегородки (тетрада Фалло). Стеноз легеневого стовбура із шунтуванням крові з правого передсердя в ліве. Значення неінвазивних та інвазивних методів для діагностики і диференційної діагностики. Ускладнення. Синдром Ейзенменгера. Показання до хірургічного лікування. Профілактика ускладнень. Прогноз та працездатність.

Тема 6. Інфекційний ендокардит. Набуті вади серця (мітральні та аортальні).

Визначення. Етіологія, патогенез. Клінічна картина. Особливості перебігу залежно від збудника. Діагностичні критерії. Значення лабораторних методів і ехокардіографічного дослідження в діагностиці. Диференційний діагноз. Ускладнення (серцева недостатність, емболії, абсцеси та ін.). Лікування. Режими антибактеріальної терапії. Показання до хірургічного лікування. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Визначення набутих вад серця. Недостатність та стеноз мітрального, аортального, трикуспідального клапанів. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Комбіновані мітральні та аортальні вади. Клінічні прояви. Значення неінвазивних та інвазивних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 7. Міокардити. Кардіоміопатії.

Визначення поняття міокардит. Класифікація. Етіологія та патогенез основних видів міокардитів. Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування міокардитів. Профілактика. Прогноз та працездатність.

Визначення дилатаційної, гіпертрофічної, рестриктивної, аритмогенної кардіоміопатії правого шлуночка. Класифікація. Етіологія та патогенез. Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування. Прогноз та працездатність.

Тема 8. Перикардити. Порушення ритму серця.

Визначення поняття перикардит. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клініки, перебігу і діагностики різних варіантів перикардитів. Методи верифікації діагнозу. Диференційний діагноз з ураженнями міокарду. Тампонада серця. Показання до пункції перикарду, її діагностичне та лікувальне значення. Диференційована терапія різних форм із урахуванням етіологічних факторів.

Визначення поняття порушення ритму серця. Етіологія. Класифікація. Електрофізіологічні механізми аритмій (екстрасистолія, фібриляція та тріпотіння передсердь, суправентрикулярна та шлуночкова тахікардії, фібриляція шлуночків). Клініка, ЕКГ-діагностика та диференціальна діагностика. Ускладнення. Медикаментозні та немедикаментозні методи лікування. Роль електроімпульсної терапії. Невідкладна терапія при пароксизмальних порушеннях ритму та раптовій серцевій смерті.

Тема 9. Порушення провідності серця. Гостра серцева недостатність (ГСН).

Визначення поняття порушення провідності. Етіологія. Класифікація. Клініка та ЕКГ-діагностика атріовентрикулярних блокад та блокад ніжок пучка Гіса. Тактика при гострих та хронічних порушеннях провідності. Невідкладна допомога при нападі Морганьї-Адамса-Стокса. Показання та принципи проведення електрокардіостимуляції (тимчасової, постійної). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Визначення поняття ГСН. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферійної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів

серця). Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Невідкладна допомога при кардіогенному набряку легень та кардіогенному шоці.

Тема 10 . Хронічна серцева недостатність (ХСН).

Визначення поняття ХСН. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Роль нейрогуморальної активації та ремоделювання серця. Класифікація. Клінічні прояви та їх особливості залежно від варіанту (систолічний, діастолічний), стадії та функціонального класу. Діагностика. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Прогноз-модифікуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Змістовий модуль 2

Загальні питання внутрішньої медицини

Тема 10. Принципи доказової медицини. Сучасні клінічні дослідження. Особливості діагностики та лікування захворювань внутрішніх органів у людей похилого віку. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання.

Визначення поняття. Роль доказової медицини у сучасній клінічній практиці. Складові доказової медицини. Медичний та етичний аспекти доказової медицини

Основні поняття клінічних досліджень. Клінічні випробування в Україні (проблеми та перспективи). Основні документи клінічного випробування. Клінічні етапи розробки лікарських речовин. Впровадження результатів клінічних досліджень в настанови для лікарів світу.

Особливості обміну речовин в похилому віці. Частота коморбідної патології у людей похилого віку. Особливості дії ліків на організм похилої людини. Особливості діагностики та лікування захворювань внутрішніх органів в похилому віці.

Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання.

Тема 11. Ожиріння та його наслідки.

Актуальність проблеми ожиріння. Методи розрахунку надлишкової ваги та визначення ожиріння. Класифікація ожиріння. Основні медичні наслідки ожиріння – метаболічний синдром, цукровий діабет, серцево-судинні захворювання, захворювання шлунково-кишкового тракту, ураження опорно-рухового апарату, репродуктивної системи, тощо. Сучасні підходи до медикаментозного та немедикаментозного лікування

Змістовий модуль 3

Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб крові та кровотворних органів

Тема 11. Анемії. Гострі та хронічні лейкої. Гемофілії.

Визначення поняття анемія. Класифікація анемій (залізодефіцитна, В₁₂-дефіцитна, фолієво-дефіцитна, гемолітична, гіпопластична, постгеморагічна). Етіологічні фактори та патогенез. Механізми внутрішньо-судинного та позасудинного гемолізу. Особливості клініки та лабораторної діагностики різних форм. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування різних форм. Переливання компонентів крові та кровозамінників.

Визначення поняття гострої лейкої. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клініко-гематологічні синдроми. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Підтримуюча терапія.

Визначення хронічної мієлоїдної лейкої, хронічної лімфоїдної лейкої, справжньої поліцитемії. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клінічні прояви та клініко-гематологічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Трансплантація кісткового мозку.

Визначення поняття гемофілії. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Лікування. Терапія різних типів гемофілій. Профілактика кровотеч.

Тема 12. Тромбоцитопенічна пурпура. Лімфоми. Мієломна хвороба.

Основні етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку тромбоцитопенічної пурпури. Основні клінічні синдроми. Діагностична цінність клінічного аналізу крові та дослідження системи гемостазу. Ускладнення. Особливості ведення хворих на імунну тромбоцитопенічну пурпур та лікування.

Визначення та класифікація лімфом. Ходжкінські лімфоми. Клінічні прояви та їх особливості при різних варіантах перебігу. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.

Неходжкінські лімфоми. Визначення та класифікація. Клінічні прояви та їх особливості при різних варіантах перебігу. Лімфоми як прояви ВІЛ-інфекції. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.

Визначення та класифікація множинної мієломи. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Прогноз та працездатність

4. Структура навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРЗ
Змістовий модуль 1.						
Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб серцево-судинної системи						
Тема1: Артеріальна гіпертензія. Гіпертензивні кризи. Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії.	8	2	0	4	0	2
Тема 2: Атеросклероз	6	0	0	4	0	2
Тема 3: Хронічні форми ішемічної хвороби серця	8	2	0	4	0	2
Тема 4: Гострий коронарний синдром (нестабільна стенокардія, гострий інфаркт міокарда).	8	2	0	4	0	2
Тема 5: Гостре легеневе серце – тромбоемболія легеневої артерії (ТЕЛА). Хронічне легеневе серце. Вроджені вади серця у дорослих	10	0	0	6	0	4
Тема 6: Інфекційний ендокардит. Набуті вади серця (11і тральні та аортальні)	10	0	0	6	0	4
Тема 7: Міокардити. Кардіоміопатії.	10	2	0	6	0	2
Тема 8: Перикардити. Порушення ритму серця.	10	0	0	8	0	2
Тема 9: Порушення провідності серця. Гостра серцева недостатність.	10	0	0	6	0	4
Тема 10: Хронічна серцева недостатність.	8	0	0	4	0	4
Разом за змістовим модулем 1	88	8	0	52	0	28
Змістовий модуль 2.						
Загальні питання внутрішньої медицини						
Тема 10: Принципи доказової медицини. Сучасні клінічні дослідження. Особливості діагностики та лікування	6	0	0	4	0	2

захворювань внутрішніх органів у людей похилого віку. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання.						
Тема 11: Ожиріння та його наслідки	4	0	0	2	0	2
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	10	0	0	6	0	4
Змістовий модуль 3.						
Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб крові та кровотворних органів						
Тема 11: Анемії. Гострі та хронічні лейкої. Гемофілії.	10	0	0	6	0	4
Тема 12: Тромбоцитопенічна пурпура Лімфоми. Мієломна хвороба.	10	0	0	6	0	4
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	20	0	0	12	0	8
Диференційний залік	2	0	0	2	0	0
Усього годин	120	8	0	72	0	40

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Артеріальна гіпертензія	2
2.	Хронічні форми ішемічної хвороби серця	2
3.	Гострий коронарний синдром (нестабільна стенокардія, гострий інфаркт міокарда)	2
4.	Порушення ритму та провідності	2
Всього годин		8

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Практичне заняття 1. Артеріальна гіпертензія. Гіпертензивні кризи . Визначення. Роль порушень центральних та ниркових механізмів регуляції тиску, ендотеліальної функції та інших факторів. Класифікація. Клінічні прояви та дані додаткових методів дослідження. Ураження органів-мішеней. Диференційний діагноз. Стратифікація ризику. Ускладнення. Ізольована систолічна артеріальна гіпертензія. Лікування. Особливості	2

	лікувальної тактики при гіпертензивних кризах та невідкладна допомога.	
2.	Тема 1. Практичне заняття 2. Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії. Визначення. Основні причини. Особливості клініки, діагностики ниркових (реноваскулярних, ренопаренхіматозних), ендокринних (синдром і хвороба Кушинга, феохромоцитома, синдром Конна, хвороба Грейвса) і гемодинамічних артеріальних гіпертензій. Артеріальна гіпертензія при вагітності, метаболічних порушеннях (метаболічний синдром). Значення лабораторних і інструментальних методів для диференційної діагностики та верифікації діагнозу. Терапевтичне та хірургічне лікування.	2
3.	Тема 2. Практичне заняття 3. Атеросклероз: етіопатогенез, клініка Визначення. Роль гіперліпідемій, загального та місцевого запалення, ушкодження судинної стінки і тромбоцитів у розвитку атеросклерозу. Фактори ризику. Особливості клінічних проявів залежно від переважної локалізації (аорта, коронарні, мезентеріальні та ниркові артерії, артерії нижніх кінцівок).	2
4.	Тема 2. Практичне заняття 4. Атеросклероз: діагностика, ускладнення, лікування. Значення лабораторних, променевих та інших інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Загальні принципи лікування. Лікувальна тактика при різних варіантах перебігу.	2
5.	Тема 3. Практичне заняття 5. Хронічні форми ішемічної хвороби серця (ІХС). Класифікація, етіологія, патогенез, клініка Визначення ІХС. Етіологія. Класифікація ІХС. Особливості клінічного перебігу і діагностики різних варіантів стабільної стенокардії. Вазоспастична, мікрovasкулярна стенокардія. Безбольова форма ІХС, післяінфарктний та дифузний кардіосклероз. Особливості клінічних проявів.	2
6.	Тема 3. Практичне заняття 6. Хронічні форми ішемічної хвороби серця (ІХС). Діагностика, ускладнення, лікування. Критерії діагнозу. Диференційована терапія різних форм ІХС. Ускладнення. Прогноз - модифікуюча терапія.	2
7.	Тема 4. Практичне заняття 7. Гострий коронарний синдром: нестабільна стенокардія, інфаркт міокарда. Визначення. Класифікація гострого коронарного синдрому та інфаркту міокарда. Визначення нестабільної стенокардії. Класифікація. Особливості клінічного перебігу і діагностики нестабільної стенокардії та гострого інфаркту міокарда.	2
8.	Тема 4. Практичне заняття 8. Гострий коронарний синдром: нестабільна стенокардія, інфаркт міокарда: діагностика, лікування Критерії діагнозу. Ускладнення гострого інфаркту міокарда (гостра лівошлуночкова недостатність, порушення ритму і провідності серця, розрив міокарда, гостра аневризма серця, післяінфарктний синдром Дреслера та ін.). Діагностика. Лікувальна тактика при нестабільній стенокардії та в різні періоди гострого інфаркту міокарда. Прогноз-модифікуюча терапія. Показання до хірургічного лікування. Реабілітація.	2
9.	Тема 5. Практичне заняття 9. Гостре легеневе серце: тромбоемболія легеневої артерії Визначення поняття гостре легеневе серце. Фактори ризику. Класифікація. Патогенез порушень гемодинаміки. Клінічний перебіг. Критерії діагнозу, диференційний діагноз. Діагностичне значення змін даних лабораторних та інструментальних методів дослідження. Лікувальна тактика. Показання до хірургічного лікування.	2
10.	Тема 5. Практичне заняття 10. Хронічне легеневе серце.	2

	Визначення поняття хронічне легеневе серце. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви, зміни даних додаткових методів дослідження залежно від етіологічного фактора. Диференційний діагноз. Принципи диференційованого лікування.	
11.	Тема 5. Практичне заняття 11. Вроджені вади серця у дорослих: зі збільшеним, нормальним та зменшеним легеневим кровотоком. Визначення поняття вроджена вада серця (ВВС). ВВС зі збільшеним, нормальним та зменшеним легеневим кровотоком. Дефект міжпередсердної та міжшлуночкової перетинки, відкритий артеріальний проток, коарктація аорти. Механізми порушень гемодинаміки, значення легеневої гіпертензії. Значення неінвазивних та інвазивних методів для діагностики і диференційної діагностики. Ускладнення. Синдром Ейзенменгера. Аномалія Ебштейна з шунтуванням крові з правого передсердя в ліве. Стеноз або атрезія легеневого стовбура з дефектом міжшлуночкової перегородки (тетрада Фалло). Стеноз легеневого стовбура із шунтуванням крові з правого передсердя в ліве. Механізми порушень гемодинаміки, значення легеневої гіпертензії. Показання до хірургічного лікування. Профілактика ускладнень. Прогноз та працездатність.	2
12.	Тема 6. Практичне заняття 12. Інфекційний ендокардит. Визначення. Етіологія, патогенез. Клінічна картина. Особливості перебігу залежно від збудника. Діагностичні критерії. Значення лабораторних методів і ехокардіографічного дослідження в діагностиці. Диференційний діагноз. Ускладнення (серцева недостатність, емболії, абсцеси та ін.). Лікування. Режими антибактеріальної терапії. Показання до хірургічного лікування. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність	2
13.	Тема 6. Практичне заняття 13. Мітральні вади серця. Визначення. Недостатність та стеноз мітрального клапану. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Клінічні прояви. Значення неінвазивних та інвазивних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
14.	Тема 6. Практичне заняття 14. Аортальні вади серця. Визначення. Недостатність та стеноз аортального та трикуспідального клапанів. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Комбіновані вади. Клінічні прояви. Значення неінвазивних та інвазивних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
15.	Тема 7. Практичне заняття 15. Міокардити. Визначення поняття міокардит. Класифікація. Етіологія та патогенез основних видів міокардитів. Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування міокардитів. Профілактика. Прогноз та працездатність.	2
16.	Тема 7. Практичне заняття 16. Кардіоміопатії: класифікація, етіопатогенез, клініка. Визначення дилатаційної, гіпертрофічної, рестриктивної кардіоміопатій. Аритмогенна кардіоміопатія правого шлуночка. Класифікація. Етіологія та патогенез. Клінічні прояви.	2
17.	Тема 7. Практичне заняття 17. Кардіоміопатії: діагностика, лікування. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування.	2

18.	Тема 8. Практичне заняття 18. Перикардити: гострі форми. Тампонада серця. Визначення поняття перикардит. Етіологія та патогенез гострого перикардиту. Особливості клініки, перебігу і діагностики. Методи верифікації діагнозу. Тампонада серця. Показання до пункції перикарду, її діагностичне та лікувальне значення.	2
19	Тема 8. Практичне заняття 19. Перикардити: хронічні форми. Визначення. Класифікація. Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування.	2
20.	Тема 8. Практичне заняття 20: порушення ритму серця: класифікація, етіопатогенез, клініка, діагностика. Визначення поняття порушення ритму серця. Етіологія. Класифікація. Електрофізіологічні механізми аритмій (екстрасистолія, фібриляція та тріпотіння передсердь, суправентрикулярна та шлуночкова тахікардії, фібриляція шлуночків). Клініка, ЕКГ-діагностика та диференціальна діагностика. Ускладнення.	2
21.	Тема 8. Практичне заняття 21: Порушення ритму серця: антиаритмічні лікарські засоби, інвазивні методи лікування. Медикаментозні та немедикаментозні методи лікування. Роль електроімпульсної терапії. Невідкладна терапія при пароксизмальних порушеннях ритму та раптовій серцевій смерті.	2
22.	Тема 9. Практичне заняття 22. Порушення провідності серця: класифікація, етіопатогенез, клініка. Визначення поняття порушення провідності. Етіологія. Класифікація. Клініка та ЕКГ-діагностика атріовентрикулярних блокад та блокад ніжок пучка Гіса.	2
23.	Тема 9. Практичне заняття 23. Порушення провідності серця: діагностика, лікування. Електрокардіостимуляція. Тактика при гострих та хронічних порушеннях провідності. Невідкладна допомога при нападі Морганьї-Адамса-Стокса. Показання та принципи проведення електрокардіостимуляції (тимчасової, постійної). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
24.	Тема 9. Практичне заняття 24. Гостра серцева недостатність (ГСН): класифікація, клініка, діагностика, ускладнення, лікування. Визначення поняття ГСН. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Невідкладна допомога при кардіогенному набряку легень та кардіогенному шоці.	2
25.	Тема 10. Практичне заняття 25. Хронічна серцева недостатність (ХСН): класифікація, етіопатогенез, клініка, діагностика. Визначення. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Роль нейрогуморальної активації та ремоделювання серця. Класифікація. Клінічні прояви та їх особливості залежно від варіанту, стадії та функціонального класу. Діагностика. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження.	2
26.	Тема 10. Практичне заняття 26. Хронічна серцева недостатність: ускладнення, лікування. Прогноз-модифікуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
27.	Тема 10. Практичне заняття 27. Принципи доказової медицини. Сучасні клінічні дослідження.	2

	Визначення поняття доказова медицина. Роль доказової медицини у сучасній клінічній практиці. Складові доказової медицини. Медичний та етичний аспекти доказової медицини. Основні поняття клінічних досліджень. Клінічні випробування в Україні (проблеми та перспективи). Основні документи клінічного випробування. Клінічні етапи розробки лікарських речовин. Впровадження результатів клінічних досліджень в настанови для лікарів світу.	
28.	Тема 10. Практичне заняття 28. Особливості діагностики та лікування людей похилого віку. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання. Особливості обміну речовин в похилому віці. Частота коморбідної патології у людей похилого віку. Особливості дії ліків на організм похилої людини. Особливості діагностики та лікування захворювань внутрішніх органів в похилому віці.	2
29.	Тема 11. Практичне заняття 29. Ожиріння: класифікація, медичні наслідки. Лікування ожиріння Актуальність проблеми ожиріння. Методи розрахунку надлишкової ваги та визначення ожиріння. Класифікація ожиріння. Основні медичні наслідки ожиріння – метаболічний синдром, цукровий діабет, серцево-судинні захворювання, захворювання шлунково-кишкового тракту, ураження опорно-рухового апарату, репродуктивної системи, тощо. Сучасні підходи до медикаментозного та немедикаментозного лікування.	2
30.	Тема 11. Практичне заняття 30. Анемії: класифікація, етіопатогенез, клініка, діагностика, лікування. Визначення поняття анемія. Класифікація анемій. Залізодефіцитна, В ₁₂ -дефіцитна, фолієво-дефіцитна, гемолітична, гіпопластична, постгеморагічна. Етіологічні фактори та патогенез. Механізми внутрішньо-судинного та позасудинного гемолізу. Особливості клініки та лабораторної діагностики різних форм. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування різних форм. Переливання компонентів крові та кровозамінників.	2
31.	Тема 11. Практичне заняття 31. Гострі та хронічні лейкозії. Визначення поняття гострої лейкозії. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клініко-гематологічні синдроми. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Підтримуюча терапія. Визначення хронічної мієлоїдної лейкозії, хронічної лімфоїдної лейкозії, справжньої поліцитемії. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клінічні прояви та клініко-гематологічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Трансплантація кісткового мозку.	2
32.	Тема 11. Практичне заняття 32. Гемофілії: визначення, основні клінічні форми, діагностика, лікування різних форм. Визначення поняття гемофілія. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Терапія різних типів гемофілій. Профілактика кровотеч.	2
33.	Тема 12. Практичне заняття 33. Тромбоцитопенічна пурпура. Основні етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку тромбоцитопенічної пурпури. Основні клінічні синдроми. Діагностична цінність клінічного аналізу крові та дослідження системи гемостазу. Ускладнення. Особливості ведення хворих на імунну тромбоцитопенічну пурпуру та їх лікування.	2
34.	Тема 12. Практичне заняття 34 Лімфоми: визначення, основні клінічні	2

	форми, діагностика, лікування різних форм. Визначення та класифікація. Клінічні прояви та їх особливості при різних варіантах перебігу. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Лімфоми як прояви ВІЛ-інфекції. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.	
35.	Тема 12. Практичне заняття 35: Мієломна хвороба. Визначення та класифікація множинної мієломи. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Прогноз та працездатність	2
36	Диференційний залік	2
Разом		72

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кількість годин
1	Тема 1. Підготовка до практичних занять 1 – 2	2
2	Тема 2. Підготовка до практичних занять 3 – 4 – 5	2
3	Тема 3. Підготовка до практичних занять 6 – 7	2
4	Тема 4. Підготовка до практичних занять 8 – 9	2
5	Тема 5. Підготовка до практичних занять 10 – 11 – 12	4
6	Тема 6. Підготовка до практичних занять 13 -14 - 15	4
7	Тема 7. Підготовка до практичних занять 16 -17 - 18	2
8	Тема 8. Підготовка до практичних занять 19 – 20 -21 -22	2
9	Тема 9. Підготовка до практичних занять 23 - 24 - 25	4
10	Тема 10. Підготовка до практичних занять 26 – 27 – 28-29	6
11	Тема 11. Підготовка до практичних занять 30 – 31 – 32 - 33	6
12	Тема 12. Підготовка до практичних занять 34 – 35 - 36	4
РАЗОМ		40

7. Методи навчання

Лекції.

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта, демонстрація та відпрацювання навичок виконання маніпуляцій за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок реєстрації ЕКГ, установки та інтерпретації даних холтерівського моніторингу, аналізу МНВ, тренувальні вправи з диференційної діагностики кардіологічних та гематологічних захворювань.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-2, самостійне опанування алгоритмів клінічного обстеження хворого.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: диференційний залік

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуативної клінічної задачі
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
3. Оцінювання роботи із пацієнтом з теми заняття:
 - методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнтом, б) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень, в) дотримання алгоритму проведення диференціального діагнозу, г) обґрунтування клінічного діагнозу, д) складання плану лікування;
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуативної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду пацієнта та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуативної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду пацієнта та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуативної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду пацієнта та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуативної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду пацієнта та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

До підсумкового контролю у формі диференційованого заліку допускаються лише ті здобувачі, які виконали вимоги навчальної програми з дисципліни, не мають академічної заборгованості та їх середній бал за поточну навчальну діяльність з дисципліни становить не менше 3,00.

Диференційований залік здійснюється: на останньому занятті (заняття виокремлюється як окремий контрольний захід) після закінчення занять до початку екзаменаційної сесії – при стрічковій системі навчання, на останньому занятті з освітньої компоненти – при цикловій системі навчання.

Методика проведення підсумкового (семестрового) контролю з освітньої компоненти у формі диференційованого заліку є уніфікованою та передбачає використання стандартизованих форм.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на диференційному заліку

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач чітко і логічно відповів на поставлене запитання. Ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичного питання, вільно володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. При розв'язанні практичного завдання точно дотримувався алгоритму інтерпретації даних та вільно сформулював заключення.
Добре «4»	Здобувач освіти чітко і логічно відповів на поставлене запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичного питання, володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем, коли на них вказує екзаменатор. При розв'язанні практичного завдання допустив незначні похибки в алгоритмі інтерпретації даних та сформулював заключення за вказівкою викладача.
Задовільно «3»	Здобувач освіти у неповному обсязі володіє основним обсягом теоретичних знань, неточно використовує професійну та наукову термінологію. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді у застосуванні теоретичних знань при аналізі практичних завдань. У відповідях мають місце суттєві помилки. При розв'язанні практичного завдання припустився значних похибок у алгоритмі інтерпретації даних та сформулював невірне заключення.
Незадовільно «2»	Здобувач освіти не виконав завдання, у більшості випадків не дав відповіді на додаткові та навідні запитання. Не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Відповіді на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними, не може застосовувати теоретичні знання при аналізі практичних завдань. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок. При розв'язанні практичного завдання не продемонстрував або припустився грубих помилок і похибок в алгоритмі діагностики ЕКГ та інтерпретації лабораторного аналізу.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Бали з навчальної дисципліни для здобувачів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено у таблиці:

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння навчальної дисципліни. Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету програмою «Контингент» за відповідною формулою: Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40.

За рейтинговою шкалою ECTS оцінюються досягнення здобувачів з навчальної дисципліни, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих

ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

Шкала ЄКТС встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність), тобто його рейтинг. При конвертації з багатобальної шкали, як правило, межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Оцінка «А» за шкалою ЄКТС не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» - оцінці «добре» тощо. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Такі здобувачі після перескладання автоматично отримують бал «Е». Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з навчальної дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні клінічні завдання
- Сценарії рольових ігор (за необхідністю)
- Електронний банк тестових завдань за підрозділами з дисципліни
- Навчально-методична література:
 1. Карпенко Ю.І., Золотарьова Н.А, Савельєва О.В та ін. Внутрішня медицина: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти 4 курсу другого магістерського рівня спеціальності «Медицина» навчальний посібник, Одеса, ОНМедУ, 2025.175 с.
 2. Карпенко Ю.І., Золотарьова Н.А, Савельєва О.В та ін. Внутрішня медицина: методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів вищої освіти 4 курсу другого магістерського рівня спеціальності «Медицина» / методичні рекомендації до практичних занять Одеса, ОНМедУ, 2025. 52 с.
 3. Карпенко Ю.І., Золотарьова Н.А, Савельєва О.В та ін. Внутрішня медицина: методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти 4 курсу другого магістерського рівня спеціальності «Медицина» методичні рекомендації для самостійної роботи Одеса, ОНМедУ, 2025.134 с.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Артеріальна гіпертензія. Визначення. Класифікація. Клінічні прояви та дані додаткових методів дослідження. Ураження органів-мішеней. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування.
2. Гіпертензивні кризи, особливості лікувальної тактики.
3. Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії. Визначення. Основні причини.
4. Особливості клініки, діагностики ниркових (реноваскулярних, ренопаренхіматозних), ендокринних (синдром і хвороба Кушинга, феохромоцитомы, синдром Кона, хвороба

Грейвса) і гемодинамічних (ізолювана систолічна артеріальна гіпертензія, коарктація аорти) артеріальних гіпертензій. Артеріальна гіпертензія при вагітності. Значення лабораторних і інструментальних методів для диференційної діагностики та верифікації діагнозу. Лікування, в тому числі хірургічне лікування.

5. Атеросклероз. Визначення. Роль гіперліпідемії, загального та місцевого запалення, ушкодження судинної стінки і тромбоцитів у розвитку атеросклерозу. Фактори ризику. Особливості клінічних проявів залежно від переважної локалізації (аорта, коронарні, мезентеріальні та ниркові артерії, артерії нижніх кінцівок). Значення лабораторних, променевих та інших інструментальних методів дослідження. Ускладнення. Загальні принципи лікування. Лікувальна тактика при різних варіантах перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

6. Хронічні форми ішемічної хвороби серця (ІХС). Визначення ІХС. Етіологія. Класифікація ІХС. Особливості клінічного перебігу і діагностики різних варіантів стабільної стенокардії. Безбольова форма ІХС, післяінфарктний та дифузний кардіосклероз. Особливості клінічних проявів. Критерії постановки діагнозу. Диференційована терапія різних форм ІХС. Прогноз-модифікуюча терапія.

7. Гострий коронарний синдром (нестабільна стенокардія і гострий інфаркт міокарда). Визначення. Класифікація. Особливості клінічного перебігу і діагностики гострого інфаркту міокарда. Критерії діагнозу. Ускладнення гострого інфаркту міокарда (гостра лівошлуночкова недостатність, порушення ритму і провідності серця, розрив міокарда, гостра аневризма серця, післяінфарктний синдром Дреслера та ін.). Діагностика. Лікувальна тактика в різні періоди гострого інфаркту міокарда. Прогноз-модифікуюча терапія. Показання до хірургічного лікування. Реабілітація.

8. Тромбоемболія легеневої артерії (ТЕЛА). Визначення ТЕЛА. Фактори ризику. Класифікація. Патогенез порушень гемодинаміки. Клінічний перебіг. Критерії діагнозу, диференційний діагноз. Діагностичне значення змін даних лабораторних та інструментальних методів дослідження. Лікувальна тактика. Показання до хірургічного лікування.

9. Легеневе серце. Визначення легеневого серця. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви, зміни даних додаткових методів дослідження залежно від етіологічного фактору. Диференційний діагноз. Принципи диференційованого лікування.

10. Вроджені вади серця у дорослих. Визначення. Дефект міжпередсердної і міжшлуночкової перегородок, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти. Механізми порушень гемодинаміки, значення легеневої гіпертензії. Значення неінвазійних і інвазійних методів для діагностики і диференційної діагностики. Ускладнення. Синдром Ейзенменгера. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Профілактика ускладнень. Прогноз та працездатність.

11. Інфекційний ендокардит. Визначення. Етіологія, патогенез. Діагностичні критерії. Значення лабораторних методів і ехокардіографічного дослідження в діагностиці. Диференційний діагноз. Ускладнення (серцева недостатність, емболії, абсцеси). Лікування. Режими антибактеріальної терапії. Показання до хірургічного лікування.

12. Набуті вади серця. Визначення. Вади мітрального, аортального, трикуспідального клапанів. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Комбіновані мітральні та аортальні вади. Клінічні прояви. Значення неінвазійних та інвазійних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

13. Міокардити та кардіоміопатії. Визначення. Класифікація. Етіологія та патогенез основних видів кардіоміопатій (запальних, метаболічних, ідіопатичних). Клінічні прояви, зміни ЕКГ, ЕхоКГ та інших променевих методів дослідження залежно від етіології і варіанту перебігу. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування різних кардіоміопатій.

14. Перикардити. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клініки, перебігу і діагностики різних варіантів перикардитів. Методи верифікації діагнозу. Тампонада серця. Показання до пункції перикарду, її діагностичне та лікувальне значення. Диференційована терапія різних форм із урахуванням етіологічних факторів. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
15. порушення ритму серця. Визначення. Етіологія. Класифікація. Електрофізіологічні механізми аритмій (екстрасистолія, фібриляція та тріпотіння передсердь, шлуночкові тахікардія та фібриляція шлуночків). Клініка, ЕКГ-діагностика та диференційна діагностика. Ускладнення. Медикаментозні та немедикаментозні методи лікування. Роль електроімпульсної терапії.
16. Невідкладна терапія при пароксизмальних порушеннях ритму та раптовій зупинці серця. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
17. порушення провідності серця. Визначення. Етіологія. Класифікація. Клініка та ЕКГ-діагностика атріовентрикулярних блокад та блокад ніжок пучка Гіса. Тактика при гострих та хронічних порушеннях провідності. Невідкладна допомога при нападах Морганьї-Адамса-Стокса. Показання та принципи електрокардіостимуляції (тимчасової, постійної). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
18. Гостра серцева недостатність. Визначення. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Невідкладна допомога при кардіогенному набряку легень та кардіогенному шоці.
19. Хронічна серцева недостатність. Визначення. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Роль нейрогуморальної активації та ремоделювання серця. Класифікація. Клінічні прояви та їх особливості залежно від варіанту (систолічний, діастолічний), стадії та функціонального класу. Діагностика. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Прогноз-модифікуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
20. Принципи доказової медицини. Визначення поняття. Роль доказової медицини у сучасній клінічній практиці. Складові доказової медицини. Основні поняття клінічних досліджень. Медичний та етичний аспекти доказової медицини.
21. Діагностика та лікування людей похилого віку. Особливості обміну речовин у похилому віці. Частота коморбідної патології у людей похилого віку. Особливості дії ліків на організм людини похилого віку. Особливості діагностики та лікування в похилому віці.
22. Ожиріння та його наслідки. Актуальність проблеми. Методи розрахунку надлишкової ваги (індексу маси тіла) та визначення ожиріння. Класифікація ожиріння. Основні медичні наслідки ожиріння – метаболічний синдром, цукровий діабет, серцево-судинні захворювання та захворювання шлунково-кишкового тракту. Сучасні підходи до медикаментозного та немедикаментозного лікування.
23. Анемії (залізодефіцитна, В₁₂-дефіцитна, фолієво-дефіцитна, гемолітична, гіпопластична, постгеморагічна). Етіологічні фактори та патогенез. Особливості клініки та лабораторної діагностики різних форм. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування різних форм.
24. Гострі та хронічні лейкомії. Визначення. Визначення хронічної мієлоїдної лейкомії, хронічної лімфобласної лейкомії, справжньої поліцитемії. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клінічні прояви та клініко-гематологічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування.
25. Лімфоми: визначення, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
26. Ходжкінські лімфоми: визначення, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
27. Неходжкінські лімфоми. Клінічні прояви та їх особливості при різних варіантах перебігу. Критерії діагнозу. Ускладнення. Принципи лікування.
28. Тромбоцитопенічна пурпура, клінічні прояви, принципи лікування.

29. Гемофілія. Визначення. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Терапія різних гемофілій.
30. Мієломна хвороба. Визначення, етіопатогенез, клініка, особливості лабораторної та інструментальної діагностики, лікування

12. Рекомендована література

Основна

1. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи. Нормативні показники. Трамбування змін. /За редакцією проф. Ю.М. Мостового. – 29-те вид., доп. і перероб. – Вінниця: видавець Костюшин В.В. 2023. - 799 с.
2. Сучасні додаткові методи обстеження серцево-судинної системи : навч. посіб. / Ю. М. Мостовий [та ін.] ; ред. Ю. М Мостовий ; Вінниця. ВНМУ ім. М. І. Пирогова. – Львів : Марченко Т. В., 2022. – 287 с. : іл.
3. Внутрішні хвороби: у 2 ч. Ч. 1: Розділи 1–8: Нац. підручник для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. — 2-ге вид. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін.; за ред. Л.В Глушка. — К., 2022. — 680 с., тв. пал., (ст. 5 пр.).
4. Внутрішні хвороби: у 2 ч. Ч. 2: Розділи 9–24: Нац. підруч. для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. — 2-ге вид. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін.; за ред. Л.В Глушка. — К., 2022. — 584 с. + 6 с. кольор. вкл., тв. пал., (ст. 5 пр.).
5. Джон Хемптон, Джоанна Хемптон Основи ЕКГ. Переклад 9-го англійського видання. — Медицина. — 2020. — 234 с.
6. Гематологічні захворювання в клінічній практиці : посібник. В. І. Бульда, І. О. Родіонова, Н. А. Дземан. Київ : Медкнига, 2023. 195 с.

Допоміжна

1. Побічна дія ліків : підруч. для студентів вищ. закл. мед. освіти / І. Ф. Бєленічев [таін.]. — 2021.
2. Клінічна лабораторна діагностика. Підручник за редакцією проф. Л.Є. Лаповець. — Медицина. — 2021. — 504 с.
3. Електрокардіологічна діагностика і лікування в невідкладній кардіології. Навчальний посібник. Затверджено вченою радою ЛНМУ ім. Д. Галицького. Видавець Марченко Т.В. Формат А5. Скибчик В.А., Скибчик Я.В. — 2021. - 164 с.
4. Екстрена та невідкладна медична допомога в запитаннях і відповідях : навч. посіб. / М. І. Швед [и др.]. — Тернопіль : ТДМУ, Укрмедкн., 2020. — 312 с.
5. Скибчик В. А. Клінічна електрокардіографія : посібник / В. А. Скибчик, Я. В. Скибчик. - Львів : Марченко Т. В., 2021. - 568 с.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
2. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
3. Український кардіологічний портал <http://ukrcardio.org/>
4. Всеукраїнська асоціація кардіологів України <https://cardiohub.org.ua>
5. Клінічні рекомендації з кардіології <https://www.escardio.org/Guidelines/ClinicalPractice-Guidelines>
6. Асоціація інтервенційних кардіологів України <https://stent4life.com.ua/association>
7. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
8. Відкритий освітній ресурс Empendium. <https://empendium.com/ua/>